

Приложение № 1

към Правилника за дейността на детската градина

МОДЕЛ ЗА РАБОТА СЪС СЕМЕЙСТВАТА И ДЕЦАТА В ПЕРИОДА НА АДАПТАЦИЯ ОТ СЕМЕЙНАТА СРЕДА КЪМ ДЕТСКАТА ГРАДИНА В ДГ № 68 „РАН БОСИЛЕК“

I. УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЦЕСА НА АДАПТАЦИЯ

ДГ 68 „Ран Босилек“ е общинска детска градина, публична общинска собственост, юридическо лице. Тя е институция в системата на предучилищното образование, в която се отглеждат, възпитават, социализират и обучават деца от десетмесечна възраст до постъпването им в I клас в съответствие с държавния образователен стандарт за предучилищното образование. Детската градина е периодът за изграждане на базова емоционална интелигентност, за социализация и за базово приучаване към правила и норми.

Процесът на адаптация на децата в ДГ 68 „Ран Босилек“ се осъществява от екипа на детската ясла/градина – директор, медицински специалисти, психолог, педагози, помощник на учителя, помощник-възпитатели – при активното взаимодействие със семейството.

Настоящият Модел е разработен и се прилага на основание **чл. 39, ал. 2 и 3 от Наредба № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование** (изм. и доп. ДВ, бр. 85 от 2020 г.) и е неразделна част от Правилника за дейността на детската градина. Моделът включва краткосрочно присъствие на родителите в детската градина. Продължителността на присъствието на родителите, както и дейностите, в които могат да участват, се определят предварително на индивидуални срещи между учителите/медицинските специалисти и родителите.

Стратегически документи, спрямо които е реализирана практиката:

- Закон за предучилищното и училищното образование (ЗПУО);
- Наредба № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование;
- Наредба № 26 от 18.11.2008 г. за устройството и дейността на детските ясли и детските кухни и здравните изисквания към тях;
- Закон за здравето;
- Закон за закрила на детето.

Моделът на адаптация в ДГ 68 „Ран Босилек“ е насочен към деца, посещаващи детска ясла и градина. Адаптацията на детето в ранна възраст към условията на детската ясла/градина е продължителен и многофакторно обусловен процес. Неовладеният адаптационен процес може да доведе до сериозни затруднения у детето. В тази връзка е необходимо прилагане на индивидуален адаптационен подход при постъпване на детето. За яслените групи се изготвя **индивидуален план за адаптация** за всяко дете (съгласно Наредба № 26).

II. АДАПТАЦИЯ НА ДЕЦАТА ПРИ ПОСТЪПВАНЕ

Детската ясла/градина е нов период от живота на детето. За него това често е първи опит за колективно общуване. Социалната среда се различава от семейната и това е свързано с период на адаптация и интеграция.

Адаптацията е процес на приспособяване на организма към нова среда. Тя е строго индивидуален процес за приспособяване на всяко дете и неговите родители към особеностите на отглеждането, възпитанието и обучението в условията на детската ясла/градина.

Психолозите открояват три основни форми на адаптация:

Лека адаптация (до 15 дни) – регулиране на апетита до края на първата седмица, регулиран сън в рамките на една-две седмици. Към края на първия месец детето възстановява речта, играта и интереса към заобикалящата го среда. Отношенията с близките не се нарушават драстично. Защитните сили на организма са понижени незначително и до края на периода се възстановяват. Не възникват остри заболявания.

Средно тежка адаптация (15–30 дни) – нарушения в съня, апетита и емоциите (детето хленчи, стои неподвижно, не проявява интерес към средата, не ползва усвоени речеви навици). Изразени са изменения в дейността на вегетативната нервна система: бледа кожа, изпотяване, сенки под очите, пламтящи бузки и др. Често това са симптоми за предстоящо заболяване.

Тежка адаптация (от 2 до 6 месеца и повече) – продължителна тревожност, неуравновесеност, раздразнителност, пасивност; лошо хранене и сън; чести и продължителни заболявания. Възможни са нетипични поведенчески прояви, вторична енуреза и енкопреза.

Показатели за успешно преминал адаптационен период:

1. Детето се разделя самостоятелно и в добро настроение с родителя/родителите.
2. По време на престоя в детската ясла/група детето е спокойно. Може да задава въпроси „кога“ и „дали“ ще го вземат – това са въпроси, с които очаква потвърждение на своята сигурност.
3. По време на занимания и игри разказва спокойно за своите родители.
4. При търгване разказва с удоволствие какво се е случило през деня.

III. ЕТАПИ НА ПРОЦЕСА НА АДАПТИРАНЕ

1. Подготовка на детето за детска ясла/група

От изключително важно значение за плавната адаптация е предварителната подготовка в семейството:

- Родителите предварително се консултират с медицинските специалисти и педагози (психолог) относно предстоящата адаптация.
- Родителите се запознават с дневния режим. Дневният режим у дома следва да съвпада с този в детската ясла/градина.
- Създава се позитивна нагласа у детето. По достъпен начин (вербално и нагледно) му се обяснява какво правят децата в детската ясла/градина, без да бъде претоварвано с информация.
- Родителите осъзнават евентуални собствени страхове, свързани с раздялата – децата са сензитивни и възприемат тревожността на възрастните.
- Отделя се достатъчно време сутрин преди тръгването, за да се чувства детето спокойно. Не се използва детската ясла/градина като заплаха или наказание.
- През периода на адаптация не се внасят съществени промени в ежедневието на детето.

2. Първи стъпки на детето в детската ясла/градина

2.1. Раздяла

- Не се създават нереалистични очаквания. Родителят казва с прости думи какво ще прави детето (ще играе, ще се храни, ще спи, ще се запознае с нови деца) и че тези дейности ще бъдат без присъствието на родителя.
- При сбогуването родителят не изглежда уплашен или тъжен. Усмивката и позитивното настроение дават сигнал, че мястото е сигурно.

- Вербализира се, че детето ще бъде взето, и по възможност от кого.
- Ако детето има любим предмет или играчка, може да го вземе със себе си – това улеснява раздялата.
- Осъществява се ежедневен контакт с екипа относно справянето на детето. Изгражда се взаимно доверие.
- В периода на адаптация престоят е по-кратък – в първите дни до обяд (индивидуално за всяко дете).

2.2. Прибиране на детето

- След вземането детето може да бъде превъзбудено и да изисква повече внимание – това е нормално в периода на адаптация.
- Родителят помага на детето да се освободи от напрежението, като му предложи любими дейности.

IV. МОДЕЛ ЗА РАБОТА ПРИ АДАПТАЦИЯ В ПРИСЪСТВИЕТО НА РОДИТЕЛ

Моделът е съобразен с изискването на чл. 39, ал. 3 от Наредба № 5 и предвижда краткосрочно присъствие на родителя. Конкретната продължителност и етапите се уточняват на индивидуална среща с родителите преди постъпването на детето. По-долу е описан примерен поетапен подход, прилаган в ДГ 68 „Ран Босилек“.

Фази при реализиране на модела

1. Нулева фаза – работа с родители: запознаване и обсъждане на бъдещия подход; индивидуална среща; определяне на продължителността на присъствието и дейностите.

2. Първа фаза – обхваща първите 3 дни. Детето идва заедно с един родител (обикновено основният обект на привързаност). Препоръчително е посещението да бъде по време на свободни игри. Заедно стоят в помещенията на групата около 60 минути, след което заедно си тръгват. През тези дни детето се запознава с помещението, екипа и другите деца. На първия ден медицинските специалисти/педагозите наблюдават без опити за сприяеляване. На втория и третия ден могат да включат родителя и детето в общи игри. Не се прави опит за раздяла.

3. Втора фаза – първи опити за раздяла (според готовността на детето, обикновено от 4-ия ден). Между 5 и 20 минути след пристигане родителят казва на детето, че излиза за малко и скоро ще се върне. Раздялата е съзнателна – родителят не се измъква незабелязано. Опитът за раздяла идва от родителя, а не от екипа.

4. Трета фаза – стабилизиране. От 5-ия ден децата, които успешно са се справили с опитите за раздяла, остават самостоятелно до обяд. В рамките на още два дни се оставят до обед.

5. Четвърта фаза – финал на адаптацията. След около 7-ия ден от началото (или според индивидуалната готовност) присъствието на родителя вече не е необходимо.

***Забележка:** Посочените срокове са ориентировъчни. При тежка адаптация етапите се удължават. За всяко дете в яслена група се изготвя индивидуален план за адаптация.*

Задачи и отговорности на екипа

- Изграждане на професионален екип от специалисти;
- Подбор на диференцирани дейности и изготвяне на индивидуален план за адаптация (за яслени групи);
- Поетапен прием на децата в групата;
- Непосредствено участие на родителите в периода на адаптация (краткосрочно присъствие);
- Гъвкав график по време на престоя на детето (интервал и продължителност);

- Подкрепа на детето по отношение на навиците му през първоначалния етап;
- Ежедневен мониторинг на здравето и психо-емоционалното състояние;
- Провеждане на системни образователни мероприятия с родителите;
- Създаване на безопасна и защитена среда;
- Осъществяване на ефективно взаимодействие възрастен–дете, дете–дете, детска градина–семейство;
- Осигуряване на ефективна професионална грижа и учене в и чрез играта.

V. ДОБРИ ПРАКТИКИ

Моделът Гордън – Активно слушане

Активното слушане помага на детето да разбере какво преживява. Родителят дава обратна връзка за фактите, които чува, като се опитва да отрази и изкаже чувствата на детето. По този начин детето осмисля чувствата си и намира решение на проблема. Чрез активно слушане се дава възможност да се преодолеят чувствата и да се съсредоточи върху най-добрия изход от ситуацията.

Говорете с детето за това, което го тревожи

Ако детето е малко и още не може да се изразява с думи, кажете му спокойно и уверено, че може да се притесни, когато остане без мама/тата, но там ще бъде хубаво – с игри, деца и добри учители. Излъчването и тонът са по-важни от думите. Ако самите вие се тревожите, първо поработете върху собствените си чувства; при нужда потърсете консултация с психолог.

Ако детето е по-голямо, подканете го да разкаже какво го притеснява. Нека първо то да предложи възможни решения. Така се развива увереност и способност за самостоятелно справяне.

Помогнете на детето да изрази себе си чрез игра

Играта е естественото средство, чрез което децата изразяват себе си. Куклен театър или ролеви игри на тема „Тръгване на ясла/детска градина“ помагат да се извадят тревожните теми навън и да се преработят. Оставете детето да избере ролята, която предпочита.

Развивайте емоционалната интелигентност и самостоятелността

Тръгването на ясла/градина поставя на изпитание уменията на детето да управлява и изразява емоциите си по градивен начин. Помагайте на детето да развива реални умения и получавайте похвали за добре свършена работа. Ако детето е свикнало да живее като безпомощно бебе, адаптацията ще бъде по-трудна.

Моделът за адаптация е приет на Педагогически съвет с Протокол № 1 / 15.09.2026 г.